

Program przedsięwzięcia inwestycyjnego

A DANE OGÓLNE

. Nazwa i lokalizacja inwestycji

Rozbudowa, modernizacja i wyposażenie obiektów laboratoryjnych i doświadczalnych z zakresu ogrodnictwa i architektury krajobrazu Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa UWM w Olsztynie

B. OPIS INWESTYCJI

1. Informacja o przedmiocie i przeznaczeniu inwestycji, w tym o jej zakresie rzeczowym

Planowana inwestycja będzie spełniać standardy nowoczesnej bazy badawczej dla realizacji badań z zakresu ogrodnictwa i architektury krajobrazu. Przede wszystkim zabezpieczy wysoki poziom techniczny ścisłych eksperymentów ogrodniczych oraz stworzy profesjonalne zaplecze badawcze dla prac studialnych i projektowych nad obiektami architektury krajobrazu. Inwestycja będzie służyła rozwojowi nauki, Kadry naukowej, a także doktorantom i studentom realizującym prace inżynierskie i magisterskie. Planowana inwestycja będzie dotyczyła obiektów zlokalizowanych w kampusie uniwersytetu i w ogrodzie doświadczalnym KORTOWO.

W założeniach projektowych przewidziano zadanie inwestycyjne:

1. Rozbudowa i modernizacja budynku Katedry Ogrrodnictwa na utworzenie funkcjonalnego obiektu z pracowniami zespołów badawczych ogrodnictwa i architektury krajobrazu.

Ad.1. Rozbudowa i modernizacja budynku Katedry Ogrrodnictwa na utworzenie funkcjonalnego obiektu z pracowniami zespołów badawczych ogrodnictwa i architektury krajobrazu.

Aktualnie budynek przy ul. Prawocheńskiego 21 nadaje się do generalnego remontu. Został wybudowany w latach 1970, jako blok 3-kondygnacyjny. W projekcie planowana jest

rozbudowa budynku o jedną kondygnację i adaptację na pracownię sztuki krajobrazu.

W założeniach projektu w budynku przewidziano następujące pracownie:

PIWNICA zostanie zmodernizowana na trzy stanowiska badawcze z kontrolowaną atmosferą.

PARTER oprócz pomieszczeń administracyjnych będzie zawierał pracownię szkółkarską, roślin ozdobnych i warzywniczych oraz pracownię seminaryjną z biblioteką.

PIETRO 1 oprócz pomieszczeń administracyjnych będzie zawierało pracownię magisterską i pracownię florystyczną. W pracowni florystycznej prowadzone będą badania nad opracowaniem metod przedłużania trwałości kwiatów ciętych. Badany będzie materiał roślinny (pędy, liście, kwiaty, kwiatostany) oraz wpływ czynników egzo- i endogennych na pozbiorną trwałość materiału kwiatarskiego wraz z procesami starzenia się ciętych kwiatów i liści.

PIETRO 2 (dobudowane) będzie przeznaczone na atelier sztuki krajobrazu. Będą w niej prowadzone prace studialne i projektowe dotyczące obiektów architektury krajobrazu, w tym w małej skali (ogrody przydomowe, tereny zieleni osiedlowej, place zabaw, itp.), a także opracowania z zakresu planistycznego. Planowana tematyka prowadzonych tam prac obejmuje:

- Projektowanie przestrzennych elementów plastycznych w powiązaniu z tworzywem roślinnym, z uwzględnieniem gatunków i odmian roślin ozdobnych (drzew, krzewów, bylin i roślin jednorocznych).
- Projektowanie form przestrzennych zbudowanych z tworzywa technicznego i naturalnego.
- Prowadzenie prac studialnych dotyczących przestrzeni krajobrazowej z wykorzystaniem modeli trójwymiarowych oraz wizualizacji komputerowej.
- Kameralne opracowania analiz percepcyjnych krajobrazu z uwzględnieniem szaty roślinnej.

Na wyposażenie pracowni przewidziano 8 dwuosobowych stołów roboczych, 16 „sztalug malarskich” - wykorzystywanych do prac z rysunku i elementów technik malarskich oraz 16 „kawaletów” - używanych w trakcie wykonywania zadań rzeźbiarskich.

Prace budowlane i modernizacyjne przewidują:

- dobudowanie półpiętra, ułożenie dachu i jednocześnie zabezpieczenie dobrego oświetlenia atelier światłem dziennym,
- wykonanie ścianek wewnętrznych zgodnie z planem rozbudowy i modernizacji,
- wymianę wykładzin podłogowych,
- wymianę stolarki drzwiowej i okiennej,
- likwidację przyczyn przemakania ścian, zacieków grzybowych, osuszenie ścian,

- wykonanie izolacji termicznej budynku,
- modernizację instalacji wodno – kanalizacyjnej,
- przystosowanie instalacji centralnego ogrzewania zgodnie z nowym podziałem pomieszczeń,
- wymianę instalacji elektrycznej i budowę punktów dostępowych bezprzewodowej sieci komputerowej z dostępem do Internetu,
- wyposażanie pracowni specjalistycznych w sprzęt multimedialny.

2. Uzasadnienie celowości inwestycji

Planowana inwestycja wzmacniająca bazę badawczą ogrodnictwa i architektury krajobrazu w Uniwersytecie Warmińsko – Mazurskim w Olsztynie będzie zarządzana przez Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa, który legitymuje się I kategorią w parametryzacji jednostek naukowych. Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego w dziedzinie nauk rolniczych z zakresu dyscyplin agronomia i kształtowanie środowiska (razem 4 uprawnienia).

Na Wydziale istnieją dobre warunki organizacyjne, kadrowe do intensywnego rozwoju badań naukowych. Wysoki poziom badań stanowi doskonałą bazą dla stałego doskonalenia procesu kształcenia na 4 prowadzonych przez Wydział kierunkach studiów: rolnictwo, ochrona roślin, ogrodnictwo i architektura krajobrazu. Wszystkie prowadzone kierunki posiadają 5-letnie certyfikaty kształcenia przyznane przez UKA.

Pracownicy Wydziału reprezentują ponad 40 specjalności naukowych, co pozwala na prowadzenie badań interdyscyplinarnych. Aktualnie na Wydziale realizuje się 104 projekty badawcze, w tym projekty zamawiane i rozwojowe oraz zleczone przez podmioty gospodarcze. Wydział posiada zwarty program badawczy ujęty w 4 grupy problemowe (tematy statutowe i własne) i 3 programy badawcze (opracowywanie projektów interdyscyplinarnych o dużym wymiarze finansowym). Badania z zakresu ogrodnictwa ujęte są w grupie problemowej „Uwarunkowania produkcji ogrodniczej i ekonomiczno-społecznego rozwoju obszarów wiejskich” oraz w programie „Przyrodnicze i ekonomiczne uwarunkowania prozdrowotnej produkcji roślin rolniczych i ogrodniczych”. Badania z zakresu architektury krajobrazu ujęte są w grupie problemowej i programie badawczym „Ochrona środowiska i kształtowanie krajobrazu”.

Na podkreślenie zasługuje relatywnie dobre zaplecze badawcze Wydziału, w tym 31 laboratoriów wydziałowych, 3 stacje doświadczalne, ogród doświadczalny oraz nowoczesna hala wegetacyjna. Można przyjąć, że w większości zabezpieczone są wymagania odnośnie do bazy badawczej z zakresu rolnictwa i ochrony środowiska. Jedynym

mankamentem i troską Wydziału jest nie doinwestowana i przestarzała baza badawcza ogrodnictwa i architektury krajobrazu. Niezwykle trudno jest zabezpieczyć wysoką jakość badań ogrodniczych, w tym z roślinami ozdobnymi wykorzystywanymi w urządzeniu krajobrazu oraz wysoką jakości opracowań architektonicznych bez nowoczesnego obiektu szklarniowego, laboratoriów specjalistycznych i profesjonalnego atelier. Wydaje się, że uzasadnione jest stwierdzenie, że bez realizacji zamierzeń inwestycyjnych planowanych w niniejszym projekcie zagrożona jest działalność statutowa jednostki i należy oczekiwać postępującego regresu badań z zakresu ogrodnictwa i architektury krajobrazu. Zrealizowanie tej inwestycji stworzy nową jakość i będzie stanowiło impuls dla postępu i wyraźnego zwiększenia roli i znaczenia tych nauk w kraju. Oddziaływać też będzie na praktykę ogrodniczą i estetykę regionu.

3. Określenie badań naukowych lub prac rozwojowych, którym będzie służyć inwestycja

Planowana inwestycja w bazę badawczą ogrodnictwa i architektury krajobrazu umożliwi prowadzenie specjalistycznych i zaawansowanych metodycznie badań. To powinno przelożyć się na nową wiedzę i większą jakość wyników badań, a to z kolei na zwiększone szanse publikacji w wysoko notowanych czasopismach naukowych i realny postęp w transmisji wyników badań do praktyki ogrodniczej i nowych rozwiązań w architekturze krajobrazu. Realizacja inwestycji zwiększy przede wszystkim liczbę badań ogrodniczych laboratoryjnych oraz szklarniowych prowadzonych w ścisłym reżimie metodycznym oraz usprawni prace projektowe, szczególnie dotyczące małej architektury, w tym urządzenia ogrodów przydomowych i terenów publicznych.

Nowa baza badawcza będzie przyczyniała się do rozwoju badań w zakresie wszystkich specjalności ogrodniczych, tzn. sadownictwa, warzywnictwa i kwaciarstwa dzięki możliwości wyjaśnienia różnych problemów z zakresu genetyki, hodowli roślin, fizjologii roślin, nawożenia, geofitochemii, chemii gleby, mikrobiologii gleby, uprawy roli, ochrony roślin i innych warunkujących powodzenie produkcji ogrodniczej.

- W warzywnictwie nowe obiekty badawcze przyczynią się do postępu w badaniach nad:**
- doskonaleniem technologii uprawy roślin ogrodniczych na warunki Polski północno-wschodniej, w tym szczegółowe zadania dotyczące wpływu metod uprawy rabarbaru, papryki, selera naciowego na plon, wpływu wybranych czynników agrotechnicznych na wielkość i jakość plonu rukoli.

- technologiami prozdrowotnej produkcji roślin warzywnych i przyprawowych ze szczególnym uwzględnieniem zadań badawczych nt. plonowanie wybranych odmian marchwi przeznaczonych do przetwórstwa w warunkach północno-wschodniej Polski, plonowanie odmian pomidora uprawianego w tunelu foliowym nieogrzewanym, uprawa ketmii jadalnej (okry) w tunelu foliowym nieogrzewanym, uprawa pepino, wpływ metody uprawy na plonowanie szalotki (*Allium ascalonicum* L.), plonowanie i jakość owoców dwóch odmian papryki ostrej uprawianej w tunelu foliowym nieogrzewanym, wpływ różnych terminów uprawy na plonowanie roślin przyprawowych (bazylia pospolita i majeranek ogrodowy) a, plonowanie wybranych odmian pomidora oraz wpływ metody i odmiany na plon melona w warunkach północno-wschodniej Polski.

W sadownictwie planowana inwestycja wniesie nową jakość do badań nad:

- doborem gatunków oraz odmian drzew i krzewów owocowych do uprawy w rejonie Polski północno-wschodniej z uwzględnieniem technologii produkcji proekologicznej, z zadaniami szczegółowymi: wpływ różnego sposobu utrzymania gleby na wzrost i plonowanie krzewów aronii, wzrostu i plonowania odmian rokitnika zwyczajnego, wpływ ściółkowania korą drzew iglastych na wzrost i plonowanie drzew jedenastu odmian jabłoni, wzrost i plonowanie krzewów niektórych odmian litewskich porzeczek czarnej w warunkach Olsztyna po regeneracji plantacji, wzrost i plonowanie pięciu form hodowlanych pigwowca japońskiego, oceny wisienki kosmatej z rozmnażania generatywnego, badań nad optymalizacją warunków ustępowania spoczynku nasion mniej znanych roślin owocodajnych, wzrost i plonowanie wybranych odmian wiśni szczepionych na różnych podkładkach, wzrost i plonowanie cytryńca chińskiego w zależności od sposobu utrzymywania gleby w rzędach, wzrost i plonowanie niektórych odmian gruszy ściółkowanych agrowłókniną, wpływ nacinania pni i korzeni drzew jabłoni na wzrost, plonowanie i jakość owoców, wzrost i plonowanie różnych typów świdośliwy, porównanie plonowania kilku litewskich biotypów porzeczek złotej, porównanie wzrostu i plonowania kilku litewskich i ukraińskich odmian porzeczek czarnej, wpływ podkładek wegetatywnych oraz sposobów utrzymania gleby w sadzie na plonowanie jabłoni odmiany Szampion i Gloster,

W zakresie roślin ozdobnych nowa baza badawcza przyczyni się do uzyskania nowej jakości w badaniach nad:

- roślinami ozdobnymi mało znanymi, ze szczególnym uwzględnieniem ich przydatności do warunków przyrodniczych regionu, w tym specjalistyczne zadania badawcze dotyczące niektórych zagadnień badawczych, jak: wpływ podłoża na rozmnażanie i adaptację sadzonek golterii rozeslanej (*Gaultheria procumbens* L.), uprawą różnych form celozji srebrzystej (*Celosia argentea*) w gruncie i nieogrzewanym tunelu foliowym zawartość

związków antocyjanowych i ich właściwości przeciwutleniających w wybranych owocach drzew i krzewów ozdobnych, badania odmianowo – porównawcze czosnków ozdobnych, badania nad trwałością kwiatów ciętych gatunków i odmian czosnków ozdobnych, pokonanie barier przy krzyżowaniu wybranych gatunków i odmian z rodzaju *Lilium* sp. w celu uzyskania klonów do uprawy przydatnych do uprawy w północno-wschodniej Polsce, wpływ egzogennych substancji chemicznych na kwiaty cięte lili, zastosowanie mikoryzy w uprawie wybranych gatunków roślin ozdobnych (*Zinnia elegans* grupa Mondo: 'Carmine Red' i 'Deep Rose', *Ageratum houstonianum* Fields F1 'Blue', *Rudbeckia hirta* 'TotoGold'), wpływ zróżnicowanego nawożenia mineralnego na wartość dekoracyjną trzech odmian driakwii (*Scabiosa caucasica*), czy też wpływu wybranych czynników na rozmnażanie bzu czarnego *Sambucus nigra* L. w warunkach *in vitro* i *in vivo*

W zakresie architektury krajobrazu nowa baza badawcza będzie wykorzystana w pracach projektowych dotyczących:

- urządzania terenów z wykorzystaniem roślin ozdobnych: drzew, krzewów i roślin ozdobnych,
- ekologicznej i krajobrazowej roli szaty roślinnej (np. realizowany projekt nt. „Sanktuarium w obszarze współczesnego krajobrazu kulturowego”),
- przekształceń krajobrazów naturalnych i kulturowych oraz ich funkcji gospodarczych i rekreacyjnych, w tym aktualnie realizowany projekt nt. „Kierunki przekształceń krajobrazu wokół jeziora Legińskiego (Pojezierze Olsztyńskie)”.

Istotny wkład w jakość badań naukowych będą miały specjalistyczne laboratoria. W nowo utworzonym laboratorium fizykochemii związków pochodzenia naturalnego planuje się prowadzenie analiz związanych z:

- wartością odżywczą części jadalnych warzyw i roślin przyprawowych (sucha masa, kwasy organiczne, m.in. witamina C, kwas L-askorbinowy, węglowodany, karotenoidy, chlorofil, betanina, kwercetyna, olejki eteryczne, błonnik pokarmowy, tłuszcze, kwasy tłuszczowe, białka)
- oznaczeniami makro- i mikroelementów,
- oznaczaniem szkodliwych dla zdrowia człowieka składników tj. metale ciężkie, azotany (V), azotany (III),
- badaniem zawartości witamin A, B, B1 i C oraz składników mineralnych (wapń, fosfor, potas, sód, magnez, żelazo) w orzechach laskowych, owocach roślin mniej znanych (czerwienica, żurawina wielkoowocowa, nieszpulka, glóg, morwa i inne),

- analizą zawartości węglowodanów, białka oraz kwasów tłuszczowych (linolowy) w owocach orzecha laskowego jako składników łatwo przyswajalnych przez organizm ludzki,
- zawartością azotu, fosforu, potasu, wapnia, magnezu w liściach drzew sadowniczych oraz roślin mniej znanych.
- zawartością próchnicy, pH oraz składników chemicznych (N, P, K, Ca, Mg) w glebie w zależności od sposobu jej uprawy.

Specyfikując wykorzystanie laboratorium analiz morfologiczno-anatomicznych na szczególne podkreślenie zasługuje prowadzenie analiz nad

- ustępowaniem spoczynku nasion wybranych gatunków sadowniczych podczas stratyfikacji przebiegającej w zróżnicowanych warunkach termicznych
- zmianami niektórych związków chemicznych w stratyfikowanych zarodkach nasion gatunków z rodziny różowatych,
- wpływem warunków przechowywania nasion na ich żywotność oraz wigor.
- wpływ zróżnicowanych warunków termicznych na wartość siewną nasion perspektywicznych roślin sadowniczych.
- badania nad optymalizacją warunków ustępowania spoczynku nasion mniej znanych roślin sadowniczych.
- badanie cech egzogennych nasion, owoców oraz siewek mniej znanych roślin sadowniczych.

W laboratorium cytologicznym prowadzone będą analizy związane z:

- kielkowaniem pyłku roślin z rodziny oliwnikowatych i innych gatunków (w tym wizualna analiza komputerowa),
- kariotypem roślin uzyskanych w wyniku prowadzonych badań hodowlanych,
- poliploidalnością uzyskanych klonów lilii w wyniku krzyżowania form o różnej liczbie chromosomów.

Szczególne znaczenie dla rozwoju ogrodnictwa w UWM i produkcji wartościowego materiału wyjściowego będzie miało laboratorium kultur *in vitro*. Jest ono niezbędne w analizach ujętych w badaniach nad:

- uzyskaniem wysokiej jakości jednorodnego materiału roślinnego, który może być rozmnażany przez cały rok, niezależnie od pory roku i pogody - w warunkach wolnych od chorób.
- namnażaniu „genotypów trudnych” do rozmnożenia metodami tradycyjnymi i wymianie materiału roślinnego

- opracowaniem metodyki dla regeneracji w warunkach *in vitro* podkładek drzew owocowych, a także do produkcji drzew owocowych na własnych systemach korzeniowych.

4. Określenie innych zadań, którym będzie służyć inwestycja

Nadrzędnym celem planowanej inwestycji jest postęp w badaniach naukowych z zakresu ogrodnictwa i architektury krajobrazu. Przedstawiona wyżej tematyka badawcza i możliwe do wykonania analizy nie wyczerpują potencjalnie nieograniczonej tematyki badawczej i analitycznej z zakresu nauk ogrodniczych i architektury krajobrazu. Wydział potrzebuje tej inwestycji do podniesienia jakości prowadzenia badań naukowych i co także jest wartością podkreślenia – umożliwienia szybkiego rozwoju młodej, zdolnej i ambitnej kadry naukowej Wydziału reprezentującej nauki ogrodnicze i architekturę krajobrazu. Nowa baza badawcza może stanowić równocześnie warsztat badawczy dla przedstawicieli wszelkich innych specjalności naukowych wymagających w swoich badaniach z obiektami roślinnymi ściśle kontrolowanych warunków otoczenia i dokładnych wyników analiz. Jeszcze innym pozabadawczym celem planowanej inwestycji jest jej przeznaczenie na potrzeby wysokojakościowej dydaktyki i zapoznawania studentów z najnowszymi rozwiązaniami w sferze badań naukowych, przede wszystkim z zakresu ogrodnictwa i architektury krajobrazu.

W krótkoterminowych celach strategicznych rozwoju Uniwersytetu zakłada się utworzenie ogrodu botanicznego na bazie m.in. ogrodu doświadczalnego oraz obiektów administracyjno-technicznych Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa. Planowana w niniejszym projekcie inwestycja jest bezsprzecznie niezbędnym elementem w osiągnięciu tego zamierzenia. Bez bazy badawczej, bez nowych rozwiązań w zakresie ogrodnictwa i urządzania terenów zielonych, bez wysokiej jakości materiału szkółkarskiego i roślin ozdobnych idea utworzenia ogrodu botanicznego w Olsztynie może być nie zrealizowana lub też proces powstawiania ogrodu botanicznego będzie wyraźnie spowolniony. Jest to z pewnością mocny dodatkowy argument wzmacniający celowość tego projektu.

5. Planowany stopień wykorzystania inwestycji po jej zakończeniu dla potrzeb badań naukowych lub prac rozwojowych oraz innych potrzeb statutowych jednostki

Wydział jest przygotowany na ewentualne utrudnienia wynikające z prowadzenia procesu inwestycyjnego, ale jednocześnie jest gotów natychmiast po udostępnieniu obiektów i laboratoriów sprawnie je zagospodarować i rozpocząć badania. Zakłada się 100% wykorzystanie planowanej inwestycji. Obiekty badawcze będą wykorzystywane przez cały rok. Zakłada się, że zrealizowanie inwestycji pozwoli wzmocnić bazę badawczą Wydziału, zmodyfikować założenia badawcze aktualnie realizowanych zadań badawczych, przyczynić

się do szybszego rozwoju naukowego pracowników Wydziału, zwiększyć wartość naukową wyników badań, poprawić jakość prac dyplomowych studentów, zwiększyć zainteresowanie studentów pracą badawczą i pośrednio zachęcić absolwentów do wykorzystywania tej wiedzy metodycznej we własnych firmach lub do podejmowania pracy naukowej.